

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a Mgr. Jany Brothánkové v právní věci žalobkyně: **L. D.**, zastoupena Mgr. Dagmar Rezkovou Dřímálovou, advokátkou se sídlem Muchova 223/9, Praha 6, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 4. 2012, čj. MPSV-UM/1363/12/9S-HMP, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. 11. 2013, čj. 2 Ad 17/2012 – 56,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobkyně, advokátce Mgr. Dagmar Rezkové Dřímálové, **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti v částce 1.573 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně požádala dne 23. 11. 2011 o dávku pomoci v hmotné nouzi mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví. Svoji žádost odůvodnila nedostatkem finančních prostředků na úhradu nájemného a inkasa za listopad 2011, na zajištění potřebné denní stravy a na úhradu poplatků zavedených ve zdravotnictví, v lékárnách a doplatků na nutné léky. Úřad městské části Praha 10 (dále jen „správní orgán

I. stupně“) vydal dne 13. 12. 2011 rozhodnutí čj. 61833/2011/AAJ, kterým v souladu s § 2 odst. 3 a § 66 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, žalobkyni požadovanou dávku v hmotné nouzi nepřiznal. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně odvolání, které žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím zamítl a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil.

[2] Žalobkyně brojila proti rozhodnutí žalovaného žalobou, kterou však městský soud zamítl jako nedůvodnou, neboť v případě žalobkyně nebyly splněny podmínky pro přiznání dávky mimořádné okamžité pomoci podle § 36 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Soud zdůraznil, že by se muselo jednat o mimořádnou situaci, nikoliv o opakující se finanční potíže žalobkyně. Náklady spojené s léčbou, tedy jak náklady za léčebné prostředky, tak regulační poplatky, lze řešit prostřednictvím zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (dále jen „zákon o veřejném zdravotním pojištění“), nikoliv podle zákona o pomoci v hmotné nouzi. Soud vzal v úvahu také skutečnost, že žalobkyně obývá sama byt s neúměrnou podlahou plochou (96 m²) a že směnou za menší byt by se snížily její náklady za bydlení. Dále soud neshledal, že by bylo porušeno některé ze základních lidských práv žalobkyně. Stejně tak nebyla důvodná ani žalobní námitka týkající se délky správního řízení, neboť i když § 71 správního řádu stanoví lhůty pro vydání rozhodnutí, nesplnění těchto lhůt není nijak sankcionováno a ve své podstatě se jedná o lhůty pořádkové.

II. Argumenty kasační stížnosti žalobkyně

[3] Proti rozsudku městského soudu podala žalobkyně (stěžovatelka) kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), a navrhla, aby Nejvyšší správní soud rozsudek městského soudu zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení, případně aby postupoval v souladu s § 110 odst. 2 s. ř. s.

[4] Stěžovatelka namítá, že správní orgány i soud nesprávně aplikovaly § 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť odstavec 5 tohoto ustanovení obsahuje demonstrativní (nikoliv taxativní) výčet případů, kdy lze požadovat úhradu nezbytného jednorázového výdaje. Pod toto ustanovení lze proto podřadit i náklady vynaložené v souvislosti s pořízením léků a za lékařská vyšetření v případech, kdy žadateli hrozí vážná újma na zdraví. Ze spisové dokumentace je zřejmé, že odůvodněné náklady na bydlení stěžovatelky přesahují částku jejího příjmu, kterým je pouze plný invalidní důchod. Po zaplacení všech měsíčních povinných plateb již stěžovatelka nemá potřebné finanční prostředky na zajištění jídla, povinných poplatků u lékařů a v lékárnách, doplatků na potřebné léky ani další nezbytné a životně důležité věci denní potřeby.

[5] Dále stěžovatelka brojí proti závěru městského soudu, že mohla své náklady řešit pomocí zákona o veřejném zdravotním pojištění. Žádost o dávku mimořádné okamžité pomoci stěžovatelka podložila i doklady o úhradě částek, jež byla nucena vynaložit na lékařská ošetření a poplatky a doplatky za předepsanou nezbytnou medikaci, na které neměla, nemá a výhledově ani nebude mít potřebné finanční prostředky. V této situaci byla i přesto, že jí byly lékárníkem v souvislosti s několikaměsíčním výpadkem dodávek na trh jí dlouhodobě užívaného léku doporučeny srovnatelné léky za nižší doplatky, avšak

vzhledem k menšímu množství tablet v jednom balení se ve skutečnosti jednalo o léky nesrovnatelně vyšší ceny. Pokud by stěžovatelka uvedenou částku nevynaložila, byla by vážně ohrožena na svém zdraví, neboť by jí nebyl poskytnut žádný léčivý přípravek, který je plně hrazen ze zdravotního pojištění ve smyslu zákona o veřejném zdravotním pojištění.

[6] Stěžovatelka nesouhlasí s výtkou soudu, že sama obývá byt o velikosti 95.88 m², a argumentuje tím, že v tomto bytě žije po většinu svého života, tj. přes 35 let, a s odvoláním na její věk a nedobrý zdravotní stav již nikde jinde takto dlouho žít nebude. Soud navíc pominul skutečnost, že nájemné za byty menších velikostí je vzhledem ke zvyšování nájemného a cen energií v podstatě srovnatelné výši, jako současný nájem za m² a poplatky za služby ve stěžovatelkou nyní obývaném bytě. Tento argument soudu je podle stěžovatelky v rozporu s dobrými mravy. Nezanedbatelnou skutečností je i fakt, že stěžovatelka investovala nemalé částky do modernizace bytu, které jí nebyly vlastníkem bytu doposud uhrazeny.

[7] Městský soud se dostatečně nevypořádal s namítanými průtahy správního řízení. O žádosti stěžovatelky o dávku pomoci v hmotné nouzi bylo rozhodováno celkem 4 měsíce a 18 dní, tedy v rozporu se správním řádem, kde je lhůta pro vyřizování žádostí jednoznačně vymezena. Průtahy řízení nelze omlouvat tím, že nedodržení lhůt samo o sobě neznamená nezákonnost správního rozhodnutí. Toto odůvodnění nemá oporu v zákoně a zákonodárce jistě nezamýšlel takový postup při vyřizování žádostí, kdy je tato lhůta správními orgány opakovaně, v řadě případů zcela uměle prodlužována a tím porušována. Takové jednání lze považovat za nesprávný úřední postup.

[8] Žalovaný se ve stanovené lhůtě ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[9] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a není důvodné kasační stížnost odmítnout pro nepřípustnost.

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Ze správního spisu vyplývá, že stěžovatelka podala žádost o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví. Stěžovatelka je invalidní osobou pro III. stupeň invalidity a byl jí přiznán invalidní důchod ve výši 10.294 Kč. Ve své žádosti specifikovala, že nemá finanční prostředky na úhradu nájemného a inkasa za listopad 2011 a zajištění potřebné denní péče, na úhradu poplatků zavedených ve zdravotnictví, v lékárnách a doplateků na nutné léky. Do dne 23. 11. 2011 stěžovatelka neobdržela příspěvek na bydlení ze státní sociální podpory za období červenec 2011, bez kterého není schopna uhradit své měsíční platební povinnosti ve výši 11.066 Kč.

[12] Stěžovatelka v kasační stížnosti namítá nesprávnou aplikaci § 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi a odkazuje na odst. 5 písm. a) tohoto ustanovení. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že stěžovatelka žádá o dávku mimořádné okamžité pomoci z důvodu

hrozby vážné újmy na zdraví, pro jejíž poskytnutí jsou stanoveny jiné podmínky [§ 2 odst. 3 a § 37 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi] než pro poskytnutí dávky mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje, jež jsou upraveny v § 2 odst. 5 písm. a) a § 37 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi. V projednávané věci proto nelze souhlasit s námitkou stěžovatelky, že správní orgány a soud měly v posuzované věci aplikovat § 2 odst. 5 zmiňovaného zákona, neboť citované ustanovení nedopadá na dávku mimořádné okamžité pomoci z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví.

[13] Podle § 36 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi platí: „*Nárok na mimořádnou okamžitou pomoc má a) osoba uvedená v § 2 odst. 3, b) osoba uvedená v § 2 odst. 4 a 5, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi, c) osoba uvedená v § 2 odst. 6, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi*“. Ustanovení § 2 odst. 3 tohoto zákona stanovuje, že „[o]soba se považuje za osobu v hmotné nouzi též, jestliže nesplňuje podmínky uvedené v odstavci 2, avšak s přihlédnutím k jejím příjmům, celkovým sociálním a majetkovým poměrům jí hrozí vážná újma na zdraví.“ Podle § 37 písm. a) se výše mimořádné okamžité pomoci osobě uvedené v § 2 odst. 3 stanoví k doplnění příjmu do výše existenčního minima osoby, která není nezaopatřeným dítětem.

[14] Nejvyšší správní soud odkazuje na svou judikaturu týkající se dávek mimořádné okamžité pomoci z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví, zejména na rozsudek ze dne 23. 11. 2011, čj. 3 Ads 113/2011 – 46, publ. pod č. 2582/2012 Sb. NSS, ve kterém uvedl, že při posuzování oprávněnosti přiznání této dávky je třeba vycházet zejména ze zjištění, že v případě žadatele jeho příjmy převyšují částku existenčního minima, do jejíž výše má být požadovaná dávka poskytnuta. V této souvislosti lze připomenout také rozsudek zdejšího soudu ze dne 24. 4. 2013, čj. 6 Ads 123/2012 – 76, ve kterém stěžovatelka vystupovala jako žalobkyně. Nejvyšší správní soud zde aproboval správnost úvahy městského soudu týkající se nemožnosti stanovit v případě stěžovatelky výši dávky v souladu s § 37 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi.

[15] V rozsudku čj. 3 Ads 113/2011 – 46, Nejvyšší správní soud dále uvedl, že „[m]imořádná okamžitá pomoc, jak plyne ze samotného jazykového výkladu tohoto pojmu, je dávkou jednorázovou pro osoby ocitající se v takové mimořádné situaci, která vyžaduje okamžitou pomoc, ať už peněžitou či věcnou. Prostřednictvím mimořádné okamžité pomoci tak může být poskytnuta pomoc v situacích nepříznivého a mimořádného charakteru, kdy není osoba v hmotné nouzi, ale je jí vhodné bezprostředně poskytnout pomoc, což však nevylučuje, aby tato pomoc byla poskytnuta též osobě pobírající příspěvek na živobytí a v hmotné nouzi se již nacházející.“ Ze žádosti stěžovatelky o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví (a také z jejího tvrzení v kasační stížnosti) nevyplývá, že by se nacházela v situaci vyžadující mimořádnou okamžitou pomoc ve smyslu zákona o pomoci v hmotné nouzi. Stěžovatelka argumentovala svojí dlouhodobě nepříznivou situací a finančními problémy opakujícího se charakteru, neboť její důchod ve výši 10.294 Kč měsíčně jí nepostačuje na její pravidelné měsíční výdaje, kterými jsou například platby za lékařské ošetření a úhradu léků. Tyto finanční obtíže však nelze řešit formou dávky mimořádné okamžité pomoci z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví.

[16] V souvislosti s nutností úhrady léků a regulačních poplatků ve zdravotnictví je třeba přisvědčit správním orgánům a městskému soudu, že úhradu těchto nákladů je možné řešit

pomocí zákona o veřejném zdravotním pojištění. Podle tohoto zákona lze nahradit předepisovaný lék jiným lékem s nižším doplatkem (§ 32 zákona o veřejném zdravotním pojištění), případně zdravotní pojišťovna může ve výjimečných případech uhradit péči jinak nehrazenou (§ 16 zákona o veřejném zdravotním pojištění). Stěžovatelka má tedy i jiné možnosti, jak dosáhnout toho, aby jí byly potřebné léky dostupné. Zákon o veřejném zdravotním pojištění řeší také otázku placení regulačních poplatků osobami v hmotné nouzi.

[17] Stěžovatelka dále ve své kasační stížnosti obhájí oprávněnost výše svých nákladů na bydlení. Nejvyšší správní soud k tomuto toliko poznamenává, že je věcí stěžovatelky, jestli zváží úspory ve svých výdajích a přizpůsobí je svým příjmům, nebo zda setrvá v bytě s vyššími náklady na úkor toho, že se bude potýkat s pravidelnými finančními problémy. Dále soud připomíná, že pro úhradu nákladů na nájemné může stěžovatelka využít jiných typů dávek, jako je příspěvek na bydlení či doplatek na bydlení. Ze spisu navíc vyplývá, že příspěvku na bydlení stěžovatelka využívá.

[18] K námitce nedodržení lhůty ve správním řízení Nejvyšší správní soud v souladu se svou předchozí judikaturou (např. rozsudek NSS ze dne 18. 9. 2013, čj. 6 Ads 39/2013 - 29) souhlasně s městským soudem konstatuje, že ani případné nedodržení lhůt pro vydání rozhodnutí ve správním řízení by samo o sobě nemohlo mít vliv na zákonnost správního rozhodnutí. To ovšem neznamena, že by kasační soud pomalé vyřizování žádosti o dávku v hmotné nouzi schvaloval. Proti průtahům ve správním řízení stěžovatelka mohla využít institutu ochrany před nečinností podle správního řádu, případně mohla podat žalobu na ochranu proti nečinnosti správního orgánu ve smyslu § 79 a násl. s. ř. s.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené neshledal námitky stěžovatelky důvodnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[20] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud na základě § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovanému v tomto řízení žádné náklady převyšující náklady běžné administrativní činnosti nevznikly, a proto mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal. Stěžovatelce byla usnesením městského soudu ze dne 21. 3. 2013, čj. 2 Ad 17/2012 - 33, ustanovena zástupkyně Mgr. Dagmar Rezková Dřímlová, advokátka. Nejvyšší správní soud přiznal ustanovené zástupkyni stěžovatelky odměnu za jeden úkon právní služby (sepsání kasační stížnosti) podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, a to ve výši 1.000 Kč (srov. § 9 odst. 2, § 7 bod 3 advokátního tarifu) a náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč (srov. § 13 odst. 3 advokátního tarifu). Po zvýšení o DPH (ustanovená zástupkyně stěžovatelky je plátkyní DPH) celková výše odměny ustanovené zástupkyně stěžovatelky činí 1.573 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. března 2014

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu